לג: א מיי' פ"י מהלכות שבועות הל' ח:
לד: ב מיי' שם הל' כ:
לה: ג מיי' שם הל' ג:
לו: ד מיי' שם הל' ד:
לז: ה מיי' פט"ו מהל' מעה"ק הלכה יב:
לח: ו מיי' פ"ח מהל' שבועות הל' ד
ז ופ"ט מהל' אישות פיא"ה הלכה ח:
לט: ז מיי' פ"ט מהלכות שבועות הל' ח:
מ: ח מיי' פ"ח מהל' מעה"ק הלכה טו:
מא: ט מיי' פ"ח מהל' אישות פיא"ה הל' י:
מב: י מיי' פ"ד מהל' שבועות הלכה ח:

רבינו גרשום

ש"ס **חומרא אית** ליה ר' יהודה דרצופין; ועוד ת"ש ששת ימים והא מירי כגון דילדה נקבה ואח"כ הפילה באותן ששת ימי טהרה שתחרין על ששים ונטמאו אותן ששת ימים אי בעינן להו רצופין עם ששים ומפסידתן שנטמאו או מפוזרין דמשלימין אותן לאחר ימי טומאה דשני ת"ש ששים מה ששים בע"ן **רצופין** דכתיב בהו יום אף ששה נמי: **מני אילימא** רבנן כו': [**מתני'**] **אלו מביאין** קרבן עולה ויורד כו': **ועל טומאת** מקדש וקדשיו. הכא גבי קרבן קא חשיב טומאת מקדש וקדשיו בחדא אבל בפירקין קמא גבי כרת קא חשיב להו בתרתי דכתיב בתרוייהו כרת והכא גבי קרבן: אמאי חשיב להו בחדא דהכי אמרינן התם במסכת שבועות (ז.) הוהיר וענש על הטומאה וחייב קרבן על הטומאה דכתיב או נפש כי תגע בכל דבר טמא בטומאת אדם כו' מה כשהוהיר וענש לא ענש אלא על טומאת מקדש וקדשיו דכתיב בכל קרש לא תגע ואל המקדש לא תבא וכתיב בהו כרת אף חייב קרבן אלא על טומאת מקדש וקדשיו: [**נמ'**] **יולדת** ומצורע מביאין בדלות ועשירות דהכי אשכחן בהו. **ששיעת** קול וכו' מביא אף בדלי דלות. היינו עשירית האיפה דכתיב בהו. מצורע מביא בדלות דאידך ברייתא לאו דוקא וההיא ברייתא המוגמת דוקא ואפילו הכי אמר לן ר' מצורע מביא בדלות דמביא ב' פרידין כשהוא עני תחת ב' כבשים. והנך שתי ציפורין חיות טהורות דקא מיתני נמי עשיר הנהו לאו לכפרה אתו אלא לגרום לו טהרה: **יולדת מביאה אחת תחת אחת.** בעניותה ומאי היא **פרידה** דעוף **תחת כבש** דבעשירותה מביאה כבש לעולה ובן יונה או תור לחטאת. ואם לא תמצא ידה די שה ולקחה שתי תורים או שני בני יונה אחד לעולה ואחד לחטאת. **ומצורע** מביא **ב' פרידין תחת ב' כבשים** שמביא בעשירותו אחד לעולה ואחד לחטאת וכבש אחר בלבד לאשם דמצורע **קול** וכו' **מביאין** שני **פרידין תחת בכבש אחת.** כדכתיב בהו: **מדאמר רחמנא איל אשם.** מעילות בערכך כסף שקלים בשקל הקדש לאשם ואיל היינו בן שתי שנים **מכלל דכבש** בן שנה **בכלע.** ומדכתיב ביולדת תביא כבש בן שנתו דהיינו בכלע ובענוותה מביאה קינין ותנן בפרקין דלעיל עמדו קנין על(ב) שתי נשים בו ביום **בדבעתים** בחצי דינר: ומדחם **רחמנא עליה דלדות** לשיחוי חד מ"ז דעשירות. דרובע דינר דעמר דו קן אשה אחת וכל קן דעלמא דהו י"ז בכלע דכלא הוי ד' דינרין. הכי נמי **חס רחמנא עליה דדלי דלות** בעשירות האיפה לשיחוי חד מ"ו **בדלות** בדרובע דינר: **וכמה פרוטי** יש **בדינר דינר** מ"ח. כיצד שש מעה כסף דינר ורובע דינר מעה וחצי ומעה ב' פונדיונין היינו מעה וחצי ג' פונדיונין ופונדיון ב' איסרין היינו רובע דינר ו' איסרין ופרוטה אחד משמותה באיסר נמצא ברובע דינר מ"ח פרוטות חד מ"ו בהן היינו ג' פרוטות דיש בהן ג' פעמים י"ו פרוטות ואמאי קתני מיכן אף כי למד לעשירות האיפה בפרוטה ג' פרוטות הוי: **תנא** דקתני עשירות האיפה בפרוטה **ביולדת יליף דתניא** בדלות **פרידה אחת** לעולה **תחת כבש** של טלא ופרידה אחת היינו חצי קן שקורי בחצי רובע דינר דהיינו **חד** מ"ח לחטאת ותרין בסלע דכבש וקן דלות שלם הוי חד מ"ו בעשירות כדאמרן: **אלא מחצי** קן **יליף** מפרידה תחת כבש דלי דלות כמה הוי חד מ"ו דדלות דפרידה היינו חצי רובע דינר וחצי דינר הוי חצי רובע דינר יש בו כ"ד פרוטות א"כ חד משיתסר היינו פרוטה ופלגא ואמאי קתני עשירות האיפה בפרוטה: **אמר רבינא** בלילת **מ"מ.** בין דלות בין דלי דלות **ביולדת יליף** דמתיא פרידה [אחתן] תחת כבש ולא קתני חד משיתסר כדאמרת אלא חד מתלתין ותרין: **וחכי קאמר מדחם רחמנא** על דלות **לשיחוי חד מן** מ"כ בסלע. כדאמרן דהיינו כ"ד פרוטות **חס נמי** על דלי דלות **לשיחוי חד מן** מ"כ בדלות דהיינו חד מ"ו דהיינו י"ב פרוטות דהיינו פרוטה נמי רבינא: **אי הכי** נמצא עשירות האיפה פרוטה נמי רבינא: **אין הכי** נמי דבעיר מן פרוטה הוי דהאי דקתני מיכן לעשירות האיפה בפרוטה **דלאו אורחא לאיתויי פחות מפרוטה** לסמקיו: [**מתני'**] **מה בין שפחה לבן** בן נקבה **לבן העריות** לא **בעונש** שכל העריות מיתתן בידי שמים כו' **ולא בעונש** לבן בן העריות כו' **אם בכרת** ואם בעונש: **וחייב על כל ביאה וביאה.** מה שאין כן בשפחה שמביא קרבן אחד על ביאות הרבה:

מסורת הש"ס

ג) יש"ו **מפוזרין.** כלומר שפסקו לה שבעה ימי טומאה דזכר לימי טוהר דנקבה וליתיב לה שבעה אחריני לאחר שמונים לידה הרלאשונה ת"ל יום: ד) **ז' דזכר מפוזרין.** כגון יולדת תחומים ילדה כ"ל שני כתוב ל' דזכר לראשון יכול יתנו לה שבעה לבד מ' לידה הרלאשונה כגון כ"ב ז' ימי טומאה דשני דהשתא הוו ל' מפוזרין שהרי הפסיקו ימי טומאה בינתיים שלא עלו למנין: ה) **מי אית לה מפוזרין הא לוגד שני מנו.** וכיון כ"ב דבראשון זכר ליכא לאוקומי דטומאה ליה דימי טוהר דראשון משני לבתר ימי טוהר דמני: **אלא לאו ר' יהודה היא.** דמונה לראשון כ"ב) וקאמר דלרופין יהכינן לה אלמא משני הוא דמני כ"ב): **וש"מ חומרא אית ליה קולא נמי ליה.** להאריך ימי טוהר דראשון כ"ב) הסאלימו לו' אחריני כנגד ז' ימי טומאה והדר מיתב ימי טוהר לשני דקולא יתיבא ליה: **שפח ימים כו'.** כגון הפילה לאחר ס"ג דטוהר דנקבה שהן ע"ז לילדה והיה לה למנות עוד ג' ימים והפילה ונטמאו יכול יתנו לה ג' אחרים כנגד ג' אלה דנטמאו דיהנו ו' מפוזרים דהכל לא כתיב יום אלא ימים דמשמע אפילו מפוזרין: **מי אית לה מפוזרין** כ) **הא לוגד שני מנו.** וימי ולד שני זה מושכין ימים רבים אחר פ' של נקבה דלאוקמה ומפוזרין לא משכחת לה אלא לאו ר' יהודה היא כו': **מהני'** שמיעת קול. ומעמה קול אלה: **וטומאת מקדש.** בשוגג וכטוי שפחים טולהו כתיבי כ"ה) בהדדי בפרשת ויקרא (ה) גבי קרבן עולה ויורד דהא קרא דאו נפש כי תגע בכל דבר טמא בטומאת מקדש וקדשיו משמעי כדמפרש בפרק קמא דשבועות (דף ז.): **גמ'** עשירות כשבה או שעירה. דלות תוריס ובני יונה. דלי דלות עשירית האיפה: **שמיעת הקול וכטוי שפחים וטומאת מקדש וקדשיו.** מפרש בויקרא שמביאים בדלות ובדלי דלות: **יש מהם מביאין כו'.** מפרש לקמן: **יולדת.** בעשירות כבש לעולה ובן יונה או תור לחטאת: **ובדלות אתי מוריס דהיינו לחטאת.** ובדלות אתי מוריס דהיינו פרידה דעוף תחת כבש: **עשיריה האיפה תחת שני פרידין.** דהיינו אחת תחת שתים: **הרי עני בכלע.** בקרבן הנקח בסלע: (מדבכל המוזכר כולה קרי לכבש בן שנה מכלל דחיל בן שתי שניס): **מדכתיב רחמנא.** גבי אשם מעילות בויקרא (ה) איל בכסף שקלים דהיינו שתי סלעים: **כרבעים.** קן כרובע דינר דהיינו כדמייתי שתי פרידים בדלות כרובע דינר תחת בכבש הנקח בסלע דהיינו חד מע"ז בסלע (ב) שהוא ד' דינרים ג) ורובע דינר דהיינו י"ז דנעים: כרובע דינר יש מ"ח פרוטות כדאמרינן בפ"ק דקדושין (דף יב.). שש מעה כסף דינר ומעה שתי פונדיון ופונדיון ב' איסרין ואיסר ב' מסמסות מסמס ב' קונטרך וקונטרך ב' פרוטות דהיינו ל"ב פרוטות ומעה ומעה ואחי שהוא רובע דינר דהיינו כדאמרן: **אלא מחצי** קן **יליף** מפרידה תחת כבש דלי דלות כמה הוי חד מ"ו דדלות דפרידה דהיינו חצי רובע דינר וחצי דינר יש בו כ"ד פרוטות א"כ חד משיתסר היינו פרוטה ופלגא ואמאי קתני עשירות האיפה בפרוטה: **אמר רבינא** בלילת **מ"מ.** בין דלות בין דלי דלות **ביולדת יליף** דמתיא פרידה [אחתן] תחת כבש ולא קתני חד משיתסר כדאמרת אלא חד מתלתין ותרין: **וחכי קאמר מדחם רחמנא** על דלות **לשיחוי חד מן** מ"כ בסלע. כדאמרן דהיינו כ"ד פרוטות **חס נמי** על דלי דלות **לשיחוי חד מן** מ"כ בדלות דהיינו חד מ"ו דהיינו י"ב פרוטות דהיינו פרוטה נמי רבינא: **אי הכי** נמצא עשירות האיפה פרוטה נמי רבינא: **אין הכי** נמי דבעיר מן פרוטה הוי דהאי דקתני מיכן לעשירות האיפה בפרוטה **דלאו אורחא לאיתויי פחות מפרוטה** לסמקיו: [**מתני'**] **מה בין שפחה לבן** בן נקבה **לבן העריות** לא **בעונש** שכל העריות מיתתן בידי שמים כו' **ולא בעונש** לבן בן העריות כו' **אם בכרת** ואם בעונש: **וחייב על כל ביאה וביאה.** מה שאין כן בשפחה שמביא קרבן אחד על ביאות הרבה:

י: ארבעה מחוסרי כפרה פרק שני כריתות

מכלל ה) **דכבש בן שנה בכלע.** וקשה שהרי לז) אומר מחטאת בת דנקא בפרק איזהו מקומן (זבחים דף מח.). וגם אמרינן לקמן (דף כז.) מפני מה לא נתנה תורה (ח) שיעור לכ) קלנה לממוסרי כפרה שמא יחלו טלאים ואין להם כפרה וי"ל הא דקאמר כבש בסלע רגילות הוא שקונהו בסלע למצוה מן המובחר אבל בפחות מגי אבל אשם צריך כסף שקלים דמדאוריית הוא אבל מעות לו) לחוריית אין לה שיעור רק מדרבנן לכך מצוה לכתחלה בסלע ובפחות מגי עד דנקא אבל פחות מדנקא מיקרי עבריית ומכל מקום אם חזלו וסם שמיים בפחות מדנקא מתכפר בהם ובאשמות אחילו לז) הם שמיים ועוופים (ט) בפחות מכסף שקלים שהחלו אינו מתכפר משום דכתיב כסף שקלים:

מפוזרין ו) **הא** אמרי רבנן לולד שני מניא אלא לאו ר' יהודה היא וש"מ חומרא אית ליה קולא לית ליה ועוד אמר רב אשי ת"ש ז וששת ימים יכול בין רצופין ובין מפוזרין ת"ל ששים מה ששים כולן רצופין אף ששה כולן רצופין מני אילימא רבנן מי אית להו לרבנן מפוזרין ז) **האמרי** רבנן לולד שני מניא אלא לאו רבי יהודה היא וש"מ חומרא אית ליה קולא לית ליה ש"מ: **מתני'** ג) ח) אלו מביאין קרבן עולה ויורד על שמיעת קול ועל בטוי שפחים ועל טומאת מקדש וקדשיו והיולדת והמצורע: **גמ'** תנו רבנן יש מביא בדלות ועשירות ויש מביא בדלות ז) ויש מביא בדלי דלות ז יולדת מביאה בדלות ועשירות ז מצורע מביא בדלות ז) ד שמיעת הקול ובטוי שפחים וטומאת מקדש וקדשיו מביאין ב' פרידין בדלות ומביאין בדלי דלות ועשירות האיפה בדלות תחת שתי פרידין קתני מכאן אתה למד לעשירות האיפה שהיא בפרוטה מנלן דת"ר ה האומר הרי עלי בסלע למזבח מביא כבש שאין דבר קרב בסלע אלא כבש ממאי מדאמר רחמנא 2 איל אשם בכסף שקלים מכלל ז) דכבש בן שנה בסלע מדכתיב 3 כבש בן שנתו ותנן ג) עמדו קינין בו ביום ברבעתים ומדחם רחמנא עליה דדלות למיהוי חד משית עשר בעשירות חס רחמנא עליה דדלי דלות למיהוי חד משית עשר בדלות א"כ דלות כמה הויא ריבעא וכמה פריטי בריבעא ארבעים ותמניא פריטי חד משית עשר ח) (ט) כמה הוי דדלות תלתא פריטי (דקתני) [וקתני] מכאן אתה למד לעשירות האיפה בפרוטה אמאי פרוטה האמרת עשירית האיפה דלי דלות הוא ואמרת חד משית סרי דדלות הוא (ט) דהשבינן דג' פריטי הויין תנא מיולדת יליף דמתיא פרידה אחת תחת כבש דהוי חד מתלתין ותרין דכבש ועד ז) כאן דלי דלות כמה הוי חד משית עשר בדלות (ג) דמהיכא יליף מכבש ואיל עד ז) כאן פרוטה ופלגא הוי אמר ז) רבא כולה מילתא מיולדת יליף וה"ק מדחם רחמנא עליה דדלות לשיחוי חד מתלתין ותרין בעשירות ומאי היא יולדת ז) הכי חס רחמנא עליה דדלי דלות לשיחוי חד מן תלתין ותרין בדלות א"ה ז) (נכי) ריבעא דפרוטה הויי ה"נ אלא דלאו אורח אריא פחות מפרוטה למקומיו) **מתני'** מה בין שפחה ט) לבין כל העריות שלא שוותה להן לא בעונש ולא בקרבן ו שכל העריות בחטאת ו ושפחה באשם כל העריות ז) (בנקבה ושפחה ח בזכר כל העריות) אחד האיש ואחד האשה שוין במכות ובקרבן ובשפחה לא השוה לא האיש לאשה במכות ולא ט) השוה אשה לאיש בקרבן כל העריות ט) עשה בהן את המערה כגומר ו חייב על כל ביאה וביאה זו חומר החמיר בשפחה

ויקרא ה) איל בכסף שקלים דהיינו שתי סלעים: **כרבעים.** קן כרובע דינר דהיינו כדמייתי שתי פרידים בדלות כרובע דינר תחת בכבש הנקח בסלע דהיינו חד מע"ז בסלע (ב) שהוא ד' דינרים ג) ורובע דינר דהיינו י"ז דנעים: כרובע דינר יש מ"ח פרוטות כדאמרינן בפ"ק דקדושין (דף יב.). שש מעה כסף דינר ומעה שתי פונדיון ופונדיון ב' איסרין ואיסר ב' מסמסות מסמס ב' קונטרך וקונטרך ב' פרוטות דהיינו ל"ב פרוטות ומעה ומעה ואחי שהוא רובע דינר דהיינו כדאמרן: **אלא מחצי** קן **יליף** מפרידה תחת כבש דלי דלות כמה הוי חד מ"ו דדלות דפרידה דהיינו חצי רובע דינר וחצי דינר יש בו כ"ד פרוטות א"כ חד משיתסר היינו פרוטה ופלגא ואמאי קתני עשירות האיפה בפרוטה: **אמר רבינא** בלילת **מ"מ.** בין דלות בין דלי דלות **ביולדת יליף** דמתיא פרידה [אחתן] תחת כבש ולא קתני חד משיתסר כדאמרת אלא חד מתלתין ותרין: **וחכי קאמר מדחם רחמנא** על דלות **לשיחוי חד מן** מ"כ בסלע. כדאמרן דהיינו כ"ד פרוטות **חס נמי** על דלי דלות **לשיחוי חד מן** מ"כ בדלות דהיינו חד מ"ו דהיינו י"ב פרוטות דהיינו פרוטה נמי רבינא: **אי הכי** נמצא עשירות האיפה פרוטה נמי רבינא: **אין הכי** נמי דבעיר מן פרוטה הוי דהאי דקתני מיכן לעשירות האיפה בפרוטה **דלאו אורח אריא לאיתויי פחות מפרוטה** לסמקיו: [**מתני'**] **מה בין שפחה לבן** בן נקבה **לבן העריות** לא **בעונש** שכל העריות מיתתן בידי שמים כו' **ולא בעונש** לבן בן העריות כו' **אם בכרת** ואם בעונש: **וחייב על כל ביאה וביאה.** מה שאין כן בשפחה שמביא קרבן אחד על ביאות הרבה:

ז) אולי ל"ל נמי קרבן דלא כתיב רק קרבן אחד לפניהם תשיב לה מחטאת [המביה בחילא] ב) נמצא ל"ל של.

מסורת הש"ס

ה) גמ' כ:, כ) [לעיל ג.], ג) [מכלל עוד שייך לעי"ש], ד) [לעיל ל"ב], ה) ע' בתוספות מנחות קז: תו' ד"ה כבש,

שינויי נוסחאות

ה) הא רבנן לולד שני מנו [ומיהת אמרי מתמן], (ש"ס:) ב) מפוזרין הא רבנן לולד, (ש"ס:) ג) אלו, ס"ל המשנה. (גליון:) ד) בדלות ובדלי [תיבות וים מבית ומתקן]. (ש"ס:) ה) בדלות ועשירות שמיעת. (ש"ס:) ו) אחת דעוף תחת. (ש"ס:) ז) ל"ל דכבש בסלע ומדכתיב כבש בן שנה מכלל דאיל בן ב' שנים. (גליון:) וכ"מ: דכבש בן שנה בסלע ומדכתיב כבש בן שנתו אייל בן שתים ותנן: ח) עפר דדלות כמה הוי מלתא פרטי' וקתני מכלל. (ש"ס:) ט) ומצ' בעון לו'. (ש"ס:) י) עד בעון פרוטה. (ש"ס:) יא) אמר רבינא כולה. (ש"ס:) יב) יולדת אם נמי רחמנא עליה דלדי דלות ומאי היא עשיריה האיפה בתחי חד כו' ס"א בבי ריבעא. (ש"ס:) יג) כי. ס"ז מ"ל. (גליון:) יד) הוי אין כ"ל. (ש"ס:) טו) לאמקום. ל"ל למקדש. (ש"ס:) טז) שפחה לכל העבירות. (ש"ס:) יז) כל העבירות בנקבה והשפחה כזכר. ל"ב בנקבה ס"ל לא נתנה תורה קלנה ס"ל ומיהת שיעור נמתקן: (ס) בא"ד שמיים וטופים בשהרוזלו בפחות.

מוסף רש"י

ברבעתים. כ' קינין בשני רביעיה דינר כסף, ל"ל רבעתים לשון חלי הוא (לעיל ח).

שיטה מקובצת

ת"ש ששת ימים כו' מפוזרין. פי' כגון ששיבה ס"ג לטהרה של ראשון והפילה דמונה ימי טומאה של שני אלא ת"כ תשלים ג' ימים החסרים לטהרה של ראשון ואח"כ תשב ימי טהרה לשני כדבעיא אם לבר ל"ג ואם נקבה ס"ד. (תוס'): **יבול בין רצופין** ובין **מפוזרין.** כגון אם הפילה זכר תוך שבעה אחרונים ביום ס"א דטהרה דנקבה שהן ע"ל לילדתה שתבנה מפוזרין (מסקיר דר"י היא, וה"ק שתבנה מפוזרין אחר שתבנה ימי טומאה דשני תחזור ותשלים ימי טוהר דראשון, ת"ל ששים יום מה ס' רצופין [אף ששה רצופין] דימי הטומאה דשני הם הם עולין לה לטהרה דראשון). (גליון): **אף ששה כו' ש"מ לחומרא אית ליה.** עיין בהשמטות: **אלא לאו** ר"י כו'. עיין בהשמטות: **והמצורע.** דת' תוכות הן הזב וחובבה ונוגע טמא מביאים קן אחת חטאת ואחת עולה בקביעות בין עשיר בין עני, ואלו חמשה דמתני' בדלות אבל בעשירות מביאין בחמה ולא כנף חוגן כן היולדת דמביאה אפילו בעשירות בהמה דעוף כאחד דהייני דתנן בקינין (פ"א מ"א) החובה אחד חטאת ואחד עולה. (כך פי' שם הר"ז הלוי ז"ל וכן הראב"ד והתוס'): **ת"ה.** ס"א ת"ר יש מביא בדלות ועשירות ויש מביא בדלי דלות יולדת ומצורע מביאין בדלות ועשירות שמיעת הקול וכטוי מביאין בדלי דלות, ת"ר יש מביא בדלות ועשירות ויש מביא בדלות ובדלי דלות יולדת ומצורע מביאין בדלות ועשירות ומצורע מביא בדלות שמיעת הקול וכטוי מביאין בדלות ובדלי דלות. כן נמצא בקצת ספרים ישנים שתי הבריתות יחד ועיין בפרי' הרגמ"ה:

מכלל דכבש בסלע. עיין בהשמטות:

תורה אור השלם

1. וְאִם נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא וְשָׁמְעָה קוֹל אָלָה וְהוּא עֵד אוֹ רָאָה אוֹ יָדָע אִם לֹא יַגִּיד וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ: ויקרא ה א

2. נֶפֶשׁ כִּי תִמְעֹל מַעַל וְחָטְאָה בִּשְׁגָגָה מִקָּדְשֵׁי יְיָ וְהֵבִיא אֶת אֲשָׁמוֹ לַיְיָ אַיִל תָּמִים מִן הַצֹּאן בְּעֶרְכְּךָ כֶּסֶף שְׁקָלִים בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ לְאָשָׁם: ויקרא ה טו

3. וְהִזִּיר לַיְיָ אֶת יְמֵי נִזְרוֹ וְהֵבִיא כֶּבֶשׂ בֶּן שְׁנָתוֹ לְאָשָׁם וְהַיָּמִים הָרִאשֹׁנִים יִפְּלוּ כִּי טָמֵא נִזְרוֹ: במדבר ו יב

הגהות הב"ח

(א) גמ' חד משית עשר דדלות כמה הוי תלתא פרטי' וקתני: (ב) שם הַחֲשַׁבִּינַן דג' פרטי' הויין: (ג) שם משית עשר בדלות כי היכי דליף מכבש ואיל: (ד) תוס' ד"ה מכלל וכו' לא נתנה תורה קלנה ס"ל ומיהת שיעור נמתקן: (ה) בא"ד שמיים וטופים בשהרוזלו בפחות.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

אין האשה לוקה. כגון שהיא שוגגת (כא)וקטנה אין האיש מביא קרבן והא דלמריגן (ב) לרבות שוגג כמזיד היינו שוגג דאיש דאיש אבל אשה אשה דאיש מזיד: **דהא** מקשו לחדדי. הלשון אינו מכוון דהאיש לריך שתהא מזיד: (כב)כמו האשה מחייבת כדאיתא בת"כ ותיש פרט לקטן יכול שאני מוציא בן תשע שנים ויום אחד ת"ל ותיש ת"ל אשה לא (כג)איתקשה לאיש: **באין** מתכוין (דבדרכה) פטור. פירש הקונטר' משום דש"ז כתיב ובאין מתכוין אינו ראוי לחזרש כגון נפל מן הגג ונתקע וקשה מאן לימא לן דאינו ראוי לחזרש אלא (כד)אפי' טעמא משום שאנוס הוא:

א**שעשה בה את המזיד כשוגג איזו שפחה** ב**כל שחציה שפחה וחציה בת חורין שנאמר** ג**והפדה לא נפדתה דברי ר'** ד**ישמעאל אומר זו היא שפחה ודאית** ה**ר' אליעזר בן יעקב אומר כל עריות מפורשות** (ו) **ו**שיור אין לנו אלא חציה שפחה וחציה בת חורין: **גמ'** מנלן דהיא לקי והוא לא לקי דתנו רבנן [1]בקורת תהיה מלמד שהיא לוקה יכול שניהן לוקין תלמוד לומר תהיה היא לוקה והוא אינו לוקה ומנין דהדין בקורת לישנא דמלקות הוא א"ר יצחק תהא ז[2]בקראי ח)כדתניא ט)[2]גדול הדיינין מקרא שני מונה שלישי אומר הכהו רב אשי אומר בביקור תהיה כדתנן י)[2]אין אומדין אותו אלא יא)מכות הראוין להשתלש ת"ר יב)בזמן שהאשה לוקה האיש מביא קרבן אין האשה לוקה אין האיש מביא קרבן מנלן אמר רבא דכתיב [1]ואיש כי ישכב את אשה שכבת זרע והיא שפחה נחרפת לאיש והפדה לא נפדתה או חופשה לא נתן לה מכדי עד הכא באיש קא משתעי קרא נכתוב יג)והביא את אשמו לה' ולבסוף לכתוב בקורת תהיה אמאי כתב רחמנא ברישא בקורת תהיה ולבסוף כתב והביא את אשמו לה' ה"ק אם בקורת תהיה היא יג)והביא את אשמו לה' ואם לא תהיה בקורת לא יביא הוא את אשמו אימא הוא מעטיה קרא אבל היא תילקי ותיתי קרבן והביא את אשמו לה' כתיב א"ר יצחק [1]לעולם אינו חייב אלא על שפחה בעולה בלבד שנאמר והיא שפחה נחרפת לאיש ומאי משמע דהאי נחרפת לישנא דשנויי הוא דכתיב [2]ותשטה עליו הריפות ואב"א [3]אם תכתוש יד)האויל במכתש בתוך הריפות בעלי [4]ויתנו ידם להוציא נשיהם ואשמים איל צאן על אשמתם אמר רב חסדא ז)מלמד שכולן שפחות חרופות בעלו: איזוהי שפחה כו': ט)ת"ר והפדה יכול כולה ת"ל לא נפדתה ט)יכול לא נפדתה ת"ל והפדה הא כיצד פדויה ואינה פדויה י)חציה שפחה וחצייה בת חורין [1]ומאורסת לעבד עברי דברי ר"ע יא)רבי ישמעאל אומר בשפחה כנענית הכתוב מדבר ומאורסת לעבד עברי א"כ מה ת"ל והפדה לא נפדתה יב)דברה תורה כלשון בני אדם ר' אלעזר בן עזריה אומר כל עריות מפורשות לנו (ג) משוייר יג)לנו חציה שפחה וחציה בת חורין ומאורסת לעבד עברי אחרים אומרים [1]לא יומתו כי לא חופשה בשפחה כנענית הכתוב מדבר ומאורסת לעבד כנעני יד)לר' ישמעאל בשלמא והפדה לא נפדתה כדקתני דברה תורה כלשון בני אדם אלא דקתני מאורסת לעבד עברי מנלן דכתיב כי לא חופשה מכלל דהוא חופש ר' אלעזר בן עזריה היינו ר"ע לר' ישמעאל קאמר לדידי בעלמא כוותיך סבירא יג)ליה דדברה תורה כלשון בני אדם והכא שאני מכדי כתיב ליה קרא כי לא חופשה והפדה לא נפדתה ל"ל ש"מ להכי אתא לחציה שפחה וחציה בת חורין לאחרים בשלמא והפדה לא נפדתה קסבר דברה תורה כלשון בני אדם אלא יג)הא דעבד כנעני מנלן אמר קרא כי לא חופשה אם אינו ענין לדידה תנהו ענין לדידה: **מתני'** כל יז)עריות אחד גדול ואחד קטן יח)קטן פטור אחד ער ואחד ישן ישן פטור אחד שוגג ואחד מזיד ישוגג בחטאת ומזיד בהכרת: **גמ'** והכא יח)חייב קטן א"ר יהודה הכי קתני כל עריות אחד גדול ואחד קטן יח)קטן פטור וגדול חייב והכא יט)גדול נמי פטור מ"ט דהא מקשיין אהדדי כל עריות אחד ניעור ואחד ישן ישן פטור וכאן ישן יח)נמי חייב א"ר יהודה אמר רב הכי קתני כל עריות אחד ניעור ואחד ישן ישן פטור וניעור חייב וכאן אפילו ניעור פטור מ"ט דמקשיין אהדדי תני תנא קמיה דרב ששת יח)עשו גומר במערה מתכוין כשאין מתכוין כדרכה כשלא כדרכה ניעור כישן א"ל מאי קאמרת אי בשפחה חרופה קתני אמאי עשו גומר כמערה גומר בשפחה חרופה מיחייב כ[2]מערה לא מיחייב ותו מתכוין כשאינו מתכוין אי מכוונה מיחייבא אי לא לא מיחייבא וכדרכה כשלא כדרכה נמי כדרכה בשפחה חרופה מיחייב ושלא כדרכה לא מיחייב מאי טעמא דתני תנא קמיה דרב ששת יח)ומאי ניעור כישן ואי בשאר עריות קא תני עשו גומר כמערה

תוספות **תהא בקראי.** פירוש הלא לא מפרש שלריך לקרות בשפה שמלקין אם לא מכאן: **מאורסת** כ)**עבד כנעני.** לאו דוקא דהא לא תפסו בה קדושין: **ורבי** ישמעאל בשלמא והפדה כו' דברה תורה כלשון בני אדם. וכסי נמי קאמר כירושלמי לשונות כפולים הן והמוקדם דברה בהן אלף גלגת נכסוף נכספת נגב נגנבתי וי"ע פליג ובכל דוכתא דקאמר הניחא לא למ"ד דברה תורה כלשון בני אדם גלגת למ"ד וכו' היינו ר' ישמעאל וי"ע:

היינו לשון קדושין כדאמר במסכת קדושין ג) חרופות יעידתי ד) ומאורסת לישראל ליכא למימר דכיון דחציה שפחה אסורה לבן ישראל אבל עבד עברי מותר בן בשפחה כנענית בין בישראלית: **דברה תורה כלשון בני אדם.** דלא נפדתה כלל: **בשלמא ר' שמעאל** כו'. בשלמא לר' עקיבא לא איצטריך ה) למימר דלא קמ"ל דבוהא דכיון דחציה בת חורין דאיה לינשא לעבד עברי אלא לר' שמעאל לעבד עברי אמאי **דכתיב** כי **לא חופשה מכל** ל**הוא חופש.** דאינו כנעני אלא עברי: **בעלמא נתיך בביאה** לי דדברה תורה כלשון בני אדם. כדאמרינן הכהת חברת ר' אלעזר בן עזריה אומר דברה תורה כלשון בני אדם והכא שאני דמכדי כו': **אם אינו ענין** לדידה כתיב והפדה לא נפדתה **תנהו ענין** לדידיה דאינו חופש דהיינו כנעני הוא: [פתני'] **אחד גדול ואחד קטן.** אם הזכר או הנקבה: **קטן פטור.** [כמ"ל] **והכא** בשפחה חרופה **קטן חייב** בתמיהא אמאי: **ובאן** בשפחה חרופה **גדול** נמי **פטור** שהיא קטנה מ"מ **דהא** מיקשיין לחדדי כדאמרי' לעיל אם בביקורות תהיה היא והביא הוא את אשמו: **נמי בשפחה מיחייב.** דאיכא שכבת זרע בגמר ביאה: **קא מיבוטנא** הוא **מיחייבא** בין היא ובין הוא: **מ"ט** השכבת **זרע כתיב.** והיא אינה מזרעת אלא בכדרכה: **ותו** אי בשפחה קא תני ניעור **בישן מאי** ניהו לאו היינו ניהו מתכוין כשאין מתכוין. דניעור מתכוין וישן אינו מתכוין:

מסורת הש"ס

ו) כ"ק נב: מכות כב. ז) נגס מפנה שבמפנות אינם והקורלו קולן מה לא תעמד וגו' אלא משום דבכריתה מפורס קצת נפיי גדול הדיעים וכו' ניתא למנקט הכריתה), ג) מכות כב. ד) ע"ל תוס' ערכין לג: סד"ה המקרן ותוס' נזיר ט. ד"ה ומנין, ה) נזיר מח:, ו) [מתוספת פ"ל ה"ע ע"ס], ז) [נזיר מב.], ח) [קדושין יח: ד"ה ע"ס], ט) [מכלל שיר עוד לקף יב:], י) [וקדה יטן], כ) ש"כ שיך לעיל, ל) [לעיל ט.],

שינויי נוסחאות

א) ל"ל ר' עקיבא וכ"ל כמפנה שבמפנות וכן בכריתה בקמוך. (גליון, וכ"ה בש"ס:) ב) ל"ל ר' אליעזר בן עזריה כ"ל כמפנות וכבריתה בקמוך. (גליון, וכ"ה בש"ס:) ג) שיר. ד"ל משוייר. (ש"ס:) ד) בקולא. ד"ל בקריאה. (ש"ס:) ה) אלא במכות הראוין. (ש"ס:) ו) נכתוב ברישא והבית. (ש"ס:) ז) ל"ל והבית הוא את. (ש"ס:) ח) תכתוב את אמאי. (ש"ס:) ט) נפדתה אי לא נפדתה יכול כולה ת"ל. (ש"ס:) י) משוייר אין לנו אלא חציה. (ש"ס:) יא) מנעני בשלמא לר' ישמעאל והכדה. (ש"ס:) יב) ליה. בש"ל: לי. (גליון:) יג) אלא דעבד כנעני הוא מנלן. (ש"ס:) יד) כל הנעיות. (ש"ס:) טו) הקטן פטור אחד ער ואל יטן הישן פטור מ' שוגג ומ' מזיד השוגגג מחטאת והמזיד בהכרת. (ש"ס:) טו) והכא קטן חייב ל"ל שיהיה ה"ק כל הנעיות אחד. (ש"ס:) יז) תיתא נמי נמחק. (ש"ס:) יח) שפח במ"ר ר"ש סימן. (ש"ס:) יט) ותו ניעור כישן מאי ניהו ואי בשאר עריות קא תניא עשו. (ש"ס:) כ) תוכן משוייר אין. (ש"ס:) כא) בבקורת תהיה. (דפו"ר:) כב) יהות מאחריו ואחת מלפניו. (ש"ס: ובגר"ז בגליון:) כג) אכר תשמיש. (ש"ס:) כד) כ"ה בש"ס. כה) היא לכשלל דאל תפסי בה קדושין. (ש"ס:) כו) [מתוס לגמרי נמחק]. (ש"ס:) כז) והכל קטן חייב. (ש"ס:) כח) רבאן יטן. (ש"ס:) כט) שוגגת או קטנה אין. (ש"ס:) ל) דאמרינן לעיל לרבות. (ש"ס:) לא) דאלם הוקש לאשה ולא אמה כי' אלים נמי פטור אלמה חייבת. (ש"ס:) לב) כמו. ל"ל לא נפדתה. ולא נפדתה כלל ולפיכו הכי מייתיי אמה אלים דיליה אחל ומיתיתה לעבד עברי שמותר בשפחה (ביגיון מא). בשפחה בכנענית. אלא נפדתה כלל קמשמעי קרא (שם מג.).

שיטה מקובצת

שעשה בה מזיד כשוגג. פי' שהאיש מביא קרבן בין בשהוא מזיד בין בשהוא שוגג אבל אשה ודאי אם היא שוגגת פטורה ממלקות והאיש מן האשם אלא ר"ל בשהיא מזידה. (תוס'): **אין האשה לוקה אין האיש מביא קרבן.** גליון. ה"ה נמי אם אין האיש מביא קרבן אין האשה לוקה דלקמן אמרינן כל הנעיות אחד גדול ואחד קטן קטן פטור וגדול חייב [והכא גדול נמי פטור] כ"ש דאיתקוש אלמא סתמא קאמר דאיזה מהן שהוא קטן שניהם פטורים ל). . (פתוס' הרא"ש ד"ל): **בגלן.** הואיל ואמר ר' ישמעאל קרא שמותרת לו דיותר מותרת לעבדים מישראל אבל לר"ע לא כן כיון דפדויה קצת אינה היתר כל כך לעבד כנעני כמו לעבד עברי הואיל והתחיל לפדות במקצת יש עליה קצת דין בת חורין. (תוס'): **כל העריות אחד גדול.** גליון. תימה דלא תנא הך משנה לעיל בהדי הנך חילוקין דבין שפחה לשאר ערות והדר ליתני איזו היא שפחה חרופה ואפשר משום דאינן מענין אחד. (תוס' הרא"ש ד"ל): **מערה לא מחייב.** פרש"י משום דש"ז כתיב ונקשה ג) ודר"ש פי' משום דהוא אנוס והשתא הרי פי' דברייתא הכי עשו גומר במערה ומתכוין כלא מתכוין במאי בכדרכה ושלא כדרכה הוי האי דגומר ומתכוין ושלא כדרכה כמערה וניעור כישן נמי אית ליה הא דינא וק"ק אמאי לא תני ניעור כישן עם מילתא דגומר במערה קודם כדרכה וניעור שלא כדרכה. (תוס'): **אי מכוונא מיחייבא ואי לא לא מיחייבא.** עיין בהשמטות: **שכבת זרע כתיב בה.** עיין בהשמטות: **תוס' סד"ה אין האשה מזידה.** והכי איתא בת"כ האיש קטן האשה לוקה ואי האשה קטנה האיש פטור:

ב) ועיין בתוס' ד"ה דהא מקבו. ג) [אלא"ה עיין תוס' ד"ה בלתי עכ"ס] (התפיים בולגלא)

ה) בכל כתה"י: **בחריפות.** ו) קא בעי כ"ה בכל כתה"י. ז) נראה דל"ל לא אתמרת מרוחקת. [המפיים בולגלא] ד) כמ"י מיהי בעבד עברי דכיון דחציה בת חורין אינה לעבד עברי. [המפיים בולגלא]

עין משפט
נר מצוה

מג א מ"י פ"ע מהל' שגגות הל' ח:
מד ב מ"י פ"ג מהל' איסורי ביאה הל' יג:
מה ג מ"י פי"ז מהל' פרה אדומה הל' יא:
מו ד מ"י שם פי"ז הל' כ:
מז ה מ"י פ"ע מהל' שגגות הל' ט
ז ופ"ג מהל' איסורי ביאה הל' יח:
מח ו מ"י פ"ע מהלכות שגגות הלכה ח:
מט ז מ"י פ"ג מהל' איסורי ביאה הלכה יג:
נ ח מ"י פ"ח מהל' איסורי ביאה הל"ח [והל' יח]:
נא ט מ"י שם פ"ג מהל' איסורי ביאה
נב י כ מ"י פ"ג שם הל' עו:

תורה אור השלם

1. וְאִישׁ כִּי יִשְׁכַּב אֶת אִשָּׁה שִׁכְבַת זָרַע וְהוּא שִׁפְחָה נֶחֱרֶפֶת לְאִישׁ וְהָפְדֵה לֹא נִפְדָּתָה אוֹ חׇפְשָׁה לֹא נִתַּן לָהּ בִּקֹּרֶת תִּהְיֶה לֹא יוּמְתוּ כִּי לֹא חׇפְשָׁה.
ויקרא יט כ
2. וְתִקַּח הָאִשָּׁה וְתִפְרֹשׂ אֶת הַמִּסְּךְ מִפְּנֵי הַבֹּאר וְתִשְׁטֶה עָלָיו קְרִפּוֹת וְלֹא נוֹדַע דָּבָר:
שמואל ב יז יט
3. אִם תְּכַתֹּשׁ אֶת הָאֱוִיל בַּמְּכִתֹּשׁ בְּתוֹךְ הָרִיפוֹת בְּעֵלֹי לֹא תָסוּר מֵעָלָיו אִוַּלְתּוֹ: מִשְׁלֵי כז כב
4. וַיִּתְּנוּ יָדָם לְהוֹצִיא נְשֵׁיהֶם וַאֲשֵׁמִים אֵיל צֹאן עַל אַשְׁמָתָם:
עזרא י יט

הגהות הב"ח

(א) במשנה מפורסות ומה שיור אין לנו אלא שחציה: (ב) גמ' מפורסות לנו ומה תעשיר: (ג) רש"י ד"ה כל הנעיות וכו' מעוה סיל בע"כ תנים שפחה: (ד) ר"ח לר' ישמעאל וכו' ומלי לא מאורסת היא מישמעאל דהא לא תפסי: (ה) ד"ה ולו בשלמא וכו' ובעניות דחייב כגומר אלא בכדרכה: ותו אי בשפחה קא תני ניעור בישן מאי ניהו לאו היינו ניהו מתכוין כשאין מתכוין.

רבינו גרשום

ר' ישמעאל אומר. זו הא שפחה ודאית שאינה פדויה כלל: כל העריות מפורשות. בתורה היאך חיובן משוייר אין לנו שלא נחפרש בתורה אלא זו בלבד שבחצית שפחה וחצית בת חורין חייב ולא באחרת וראב"ע היינו ר' עקיבא (קא בעי) כדאמר) בגמרא: גמ' תהא בקראי בהקראה כדתנן גדול שבדיינין מקרא בשעת מלקות אם לא תשמור לעשות והפלא ה' את מכותך: תהא בביקור. באומר היינו מלקות כדתנן אין אומדין אותו כו': כמו שהאשה לוקה. שהיא גדולה והוא גדול האיש מביא קרבן: אין האשה לוקה. שהיא קטנה אין האיש מביא קרבן אע"פ שהוא גדול: מכדי עד הכא. או חופשה לא ניתן לה באיש קא משתעי אשר ישכב את אשה שכבת זרע נכתוב ברישא כו': הכי קאמר אם בביקורת תהיה. שהיא גדולה וכדרכה ומתכונת: והביא הוא את אשמו כשהיא בביקורת: ואימא הוא. לא לקי דמעטיה קרא בקורת תהיה היא ולא הוא: והביא את אשמו כתיב. ולא והביאה את אשמה: לעולם אינו חייב קרבן אלא על שפחה בעולה. שנבעלה קודם לכן: חרופה כגון הריפות שנשתנו מתחלתן: אם תכתוב. שכבר נכתשת היא על ידי בעילה ונשתנית כהריפות ה): לחוביא נשיהם. נכריות בימי עזרא: שפחה חרופה בעלו דחייבין עליה איל אשם: אי לא נפדתה יכול בוחה לא נפדתה כלל ת"ל והפדה: ומאורסת לעבד עברי. דכתיב נחרפת לאיש דחרופה נמי בשפחה כנענית בין בישראלית: דברה תורה כלשון בני אדם. דלא נפדתה כלל: בשלמא ר' שמעאל כו'. בשלמא לר' עקיבא לא איצטריך ה) למימר דלא קמ"ל דבוהא דכיון דחציה בת חורין דאיה לינשא לעבד עברי אלא לר' שמעאל לעבד עברי אמאי דכתיב כי לא חופשה מכל ל הוא חופש. דאינו כנעני אלא עברי: בעלמא נתיך בביאה לי דדברה תורה כלשון בני אדם. כדאמרינן הכהת חברת ר' אלעזר בן עזריה אומר דברה תורה כלשון בני אדם והכא שאני דמכדי כו': אם אינו ענין לדידה כתיב והפדה לא נפדתה תנהו ענין לדידיה דאינו חופש דהיינו כנעני הוא: [פתני'] אחד גדול ואחד קטן. אם הזכר או הנקבה: קטן פטור. [כמ"ל] והכא בשפחה חרופה קטן חייב בתמיהא אמאי: ובאן בשפחה חרופה גדול נמי פטור שהיא קטנה מ"מ דהא מיקשיין לחדדי כדאמרי' לעיל אם בביקורת תהיה היא והביא הוא את אשמו: נמי בשפחה מיחייב. דאיכא שכבת זרע בגמר ביאה: קא מיבוטנא הוא מיחייבא בין היא ובין הוא: מ"ט השכבת זרע כתיב. והיא אינה מזרעת אלא בכדרכה: ותו אי בשפחה קא תני ניעור בישן מאי ניהו לאו היינו ניהו מתכוין כשאין מתכוין. דניעור מתכוין וישן אינו מתכוין:

הכי קתני עשו כו'. והכי פירוש דבריימתא עשו גומר למערה ומתכוון כשאינו מתכוון והאי דינא הוי בכדרכה ושלא כדרכה כדמפרש הש"ס ומכל מקום קצת קשה אמאי לא תנא גיעור ומתא ליה בתריה בכדרכה ושלא כדרכה: **נמצא** מתכוין כו'. קשה אמאי אתריך הש"ס בגישניה דהאי לאו פירוש דבריימתא הוא דכבר אסיקנא ליה שפיר:

כשאין מתכוין דעריות. [1] פירש הקונטרס כגון שאשתו ואחותו במטה וכסבור לבא על אשתו ומצא אחותו דפטור ממלקות ומייב חטאת הוא"ל ונהנה דמתעסק הוא וקשה שהרי בשפחה נמי מייב חטאת[2] כי האי גוונא[3] שהרי מגיעין על הזדון כשוגג וא"כ מאי קאמר נמצא מתכוין בשפחה כשאין מתכוין לעריות בכה"ג שוו תרוייהו לכך יש לומר כשאין מתכוין לעריות כגון נפל מן הגג ונתקע דפטור לגמרי [4] דלאוס הוא:

הדרן עלך ארבעה מחוסרי כפרה

אמרו [1] לו. עד אומר [2] לו אכל כו'. ל"ל דמיירי [3] שהטילוהו שיש בנגע אחת דאי בזה אחר זה הא [4] כ"מ שהמייבה תורה עד אחד הרי כאן שיש [5] וכיון שנתקבל עדותו תו לא קפדינן בעדות השני שאומר לא אכל וא"ל דמיירי שהאיש שמעידין בו שותק [6] דאי אמר מיני יודע פטור דנגמרת [7] תו הודע אליו כו' ומסיק דמיירי בעד אחד שאינו יכול לחייבו קרבן וע"כ מיירי [8] שאותו שהעיד עליו אומר מיני יודע דאי אמר לא מלכות פטינא דעד אחד לא מהימן דלכתיב (דברים יט) לא יקום עד אחד באיש דברלא שאין עד אחד קם לך לשבועה:

ואשה אומרת לא אכל. [9] מכאן משמע דאשה מהימנא עפי מגזלן שהרי גבי גזלן משמע דלא אמרי' שתיקה כהודאה כלאמרינן [10] (קדושין דף סו.) מי מהימנא לך [11] דלא גזלנא הוא זיל אפקה [12] ותע"ג דשתקה אלמא לא אמרינן שתיקה כהודאה דמיא ועובדא הוה [13] הוה קמיה דהוה מסדר מתניתא קמי [14] דרב ששת כו' אתא חד גברא ואמר שאשתו זינתה וקא אמר מי מהימנא לך דלאו גזלנא הוא זיל אפקה והכא מי שתיק מהימנא דאשה: **עד** אומר אכל והוא אומר **לא אכלתי פטור.** והוא הדין אם אמר איני יודע כמו שפירשתי: **שאם** אכל **בחצי זית וחזר ואכל בחצי זית ממין אחד חייב משני מינין פטור.** [15] ומ"ש והא אמרינן בפ' קדשי מזבח (מעילה ח:) הפיגול והנותר אין מצטרפין וקא אמר בגמרא גם שנו אלא [16] לטומאת ידים אבל לאכילה מצטרפין וי"ל דהתם [17] לענין מלקות אי נמי לענין שאם יפלו לקדירה אחת מצטרפין לאת טעם דהא אם אחד הוא דליכא אלא מד לאו אמרו לו. לא אלא פטור הוא שזה שהוא אומר לא אכלתי אינו מכחישן שאם ירצה יאמר לא אכלתי שוגג אלא מדיד ומדיד פטור מקרבן ומתוך שיכול לומר כן כשאמר לא אכלתי פטור: **אבל** שתיק משתוק לחד מיחייב קרבן וב"ש כו' שתיק לחרי דמיחייב קרבן והאי מצעיבתא מצינן למידק ולא איצטריך למיפר רישא: **אלא דקא מכחיש** ליה. ברישא דאמר הכי מביא חטאת ומני **ר' מאיר היא דאמר הכחשת** כו': **אבל** ל"רבנן פטור.** היינו סיפא: אין הכי נמי אלא **דא** קס"ל רישא כי קא מכחיש לחדן דדבר זה היינו **מחלוקת ר' מאיר ורבנן** בסיפא. וקי"ל דאמ' בחד קאמר, **ובאי דאמרי** לה. **נשאת שלא ברשות** ב"ד שלא הוצרכה לטול רשות מב"ד בפני שניסת על פי עדים ברם **מתרתת** לאחוד לו דאינו דומה לבעלת לרגון דאסורה לבעלה אלא הוא כי בבעלת באונס דמאי הוה לה למידק הו מאחר שאמרו לה ב' עדים מת בעלין: **מכלל דרישא** דקתני תנא מזה ומזה כגון דנשאת **ברשות** שלא הוה לה אלא עד אחד והוצרכה לישול רשות מב"ד לישא ואאמאי אסורה לבעלה דהויא כי נבעלת ברצון לאחר דהוה לה דלא הנישא אלא ע"פ שנים **אלא** האי ואמרו לה דרישא עד אחד הוא: סוף סוף מאי קס"ל רישא הא **מצעיבתא שמעון מינה:** [5] **עולם דלא קא מכחיש ליה**[6]. כדקתני במצעיבתא פטור: **דת"ר או הודע אליו המאתו.** והיה יכול לומר או הודע לו שהודיעוהו אחרים מאי הודע אליו שצריך שתהא הודעה אליו כלומר שצריך שיזכר אליו כשיזכירוהו אבל אם מכחישן פטור: ואמרינן התם בספיבא יכול **אפילו** אין מכחישן אלא שותק כשיאמר לו עד אחד אבל יהא פטור ת"ל **או הודע אליו** מכל מקום בין בעד אחד בין ע"פ קרוב בין ע"פ אשה ואינו מכחישן חייב:

תוספות דבר זה מחלוקת ר"מ ורבנן. תימה למאי אינטריך למיסתמיה ברישא אי דליטור סתם ואמר כך מחלוקת פטינא דימיד וכיים הלכה כרבים: **מכלל** דרישא ברשות ב"ד ועד אחד. דבשני עדים אין צריך רשות ב"ד:

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"ג מהל' שגגות הלכה כ:
ב ב מיי' שם פ"ח הלכה ג:
ג ג ד מיי' שם פ"ג הלכה ה:
ד ה מיי' שם פ"ו הלכה ה:
ה ו מיי' שם הל' ל ד:
ו ז מיי' שם הלכה ה:
ז ח מיי' שם הלכה ז:
ח ט מיי' פ"ו מהל' גירושין הלכה ה טור"ש אה"ע סי' ח סעיף ט:

תורה אור השלם

1. וְאִישׁ כִּי יִשְׁכַּב אֶת אִשָּׁה שֹׁכֶבֶת זָרַע וְהוּא שִׁפְחָה נֶחֱרֶפֶת לְאִישׁ וְהָפְדֹּה לֹא נִפְדָּתָה אוֹ חָפְשָׁה לֹא נִתַּן לָהּ בִּקֹּרֶת תִּהְיֶה לֹא יוּמָתוּ כִּי לֹא חָפְשָׁה:
ויקרא יט כ
2. אוֹ הוֹדַע אֵלָיו חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְהֵבִיא קָרְבָּנוֹ שְׂעִירַת עִזִּים תְּמִימָה נְקֵבָה עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא:
ויקרא ד כח

מוסף רש"י

איסמייה. אמוי כריימתא זו מגרסקי (ב"מ כז:). כשאין מתכוין. לאה תוס' כאן בסס רש"י.
הדרן עלך ארבעה מחוסרי כפרה.
עד אומר אכל. אמלא אלא כשוגג ותיב אמה קרבן (קדושין סה:). שנים אומרים אכל. אלא שוגג (ב"מ ג:). מזיד הייתי. הרי זה נתמן לפטור עצמו מקרבן, לאין עדים מנו לסמחיו בכה, סילקו לא אמר נמי לא אכלתי נאמן (יבמות פז:) דמה לו לנפקר (ב"מ ג:). **תצא מזה ומזה.** כשאר אמת מים שיעמה, הכא לא מעמה הוא, ואע"ג דסימנהו רבנן לעד אחד בשאר מקום מעינא, מעמה מאי מקום הכא דעפ דיקא עד דדעמה בקומפא ומעכבא, והא לגא דיקא קנסי לה (יבמות פז).

רבינו גרשום

אסמייא. להא ברייתא הואיל וליכא לתרוצה לא בשפחה ולא בערות **אמר** ליה לא הכי קתני הכי מצית לתרוצה: **עשו גומר בשלא כדרכה בשפחה** כו': **בשאין** מתכוין בכדרכה דפטורה כגון שנפל על הגג ונתקע. והשתא קא בעי לתרוצה לדמייה נמי לעריות לפטורה. **נמצא** מתכוין ומערה בשפחה כבוגה אפילו בכדרכה דפטור כשאין מתכוין בעריות דפטור והיינו עשו מתכוין כשאינו מתכוין דקאמר והכי נמי אין מתכוין כדרכה בשפחה פטור כישן דעריות דפטור דעריות לא הוי אלא אין מתכוין כדאמרן וישן אבל מתכוין שלא כדרכה חייב בעריות דלא כתיב בהו שכבת זרע. והשתא מתרצו להו עשו גומר כמערה כולהו מעריות לפטורה:
הדרן עלך ארבעה
אמרו לו שנים אכלת חלב. כזית **מביא חטאת: עד אומר אכל** כו' **מביא אשם** הליי. דספק הוא הואיל וכמחיש זה את זה ובמא עדות אשה נאמנת דמרבי לה בספרא מן או דכתיב **אומר** [אכל] **והוא אומר לא אכלתי פטור** מקרבן דהא אדם נאמן על עצמו בדבר שצריך כפרה יותר ממאה עדים דהכי אמרינן בגמרא דהכי סבירא להו לרבנן וכל שכן הכא דליכא אלא עד אחד: **אם הביאוהו שנים לסיתה.** שאם העידוהו בדבר שחייב מיתה ממיתין אותו על פיהן ואעפ"י שמכחישן הוא **לא יביאוהו** ל**קרבן** הקל שהוא קל לגבי מיתה דאע"ג דמכחישן הוא: **אמרו** לו. לא אלא פטור הוא שזה שהוא אומר לא אכלתי אינו מכחישן לחד מיחייב קרבן וב"ש כו' שתיק לחרי דמיחייב קרבן והאי מצעיבתא מצינן למידק ולא איצטריך למיפר רישא: **אלא דקא מכחיש** ליה. ברישא דאמר הכי מביא חטאת ומני **ר' מאיר היא דאמר הכחשת** כו': **אבל** ל**רבנן פטור.** היינו סיפא: אין הכי נמי אלא **דא** קס"ל רישא כי קא מכחיש לחדן דדבר זה היינו **מחלוקת ר' מאיר ורבנן** בסיפא. וקי"ל דאמ' בחד קאמר, **ובאי דאמרי** לה. **נשאת שלא ברשות** ב"ד שלא הוצרכה לטול רשות מב"ד בפני שניסת על פי עדים ברם **מתרתת** לאחוד לו דאינו דומה לבעלת לרגון דאסורה לבעלה אלא הוא כי בבעלת באונס דמאי הוה לה למידק הו מאחר שאמרו לה ב' עדים מת בעלין: **מכלל דרישא** דקתני תנא מזה ומזה כגון דנשאת **ברשות** שלא הוה לה אלא עד אחד והוצרכה לישול רשות מב"ד לישא ואאמאי אסורה לבעלה דהויא כי נבעלת ברצון לאחר דהוה לה דלא הנישא אלא ע"פ שנים **אלא** האי ואמרו לה דרישא עד אחד הוא: **סוף סוף מאי** קס"ל רישא הא **מצעיבתא שמעון מינה:** [5] **עולם דלא קא מכחיש ליה**[6]. כדקתני במצעיבתא פטור: **דת"ר או הודע אליו המאתו.** והיה יכול לומר או הודע לו שהודיעוהו אחרים מאי הודע אליו שצריך שתהא הודעה אליו כלומר שצריך שיזכר אליו כשיזכירוהו אבל אם מכחישן פטור: ואמרינן התם בספיבא יכול **אפילו** אין מכחישן אלא שותק כשיאמר לו עד אחד אבל יהא פטור ת"ל **או הודע אליו** מכל מקום בין בעד אחד בין ע"פ קרוב בין ע"פ אשה ואינו מכחישן חייב:

מסורת הש"ס

א) יומא פז: [קדושין סה:], ב) [יומא פז: כ"מ ג:], ג) שבת עח., ד) יומא פז:, ה) [קדושין סו:], ו) [יומא פז: כ"מ ג:], ז) [מתכבר ה], ח) [פירוש רש"י אלפסינו ליומא], ט) [עי' רש"ש], י) [יומא פז:], י) עי' בנס"ג, כ) עי' בנס"ג,

שינויי נוסחאות

א) לינני לך למיתני. (ש"ס): ב) מתכוין בשלא כדרכה כשפחה דלא מחייב כשאין מתכוין בכדרכה דפטור דקסבר זע"ג מתכוין ניעור שלא כדרכה כשפחה דלא מחייב כשן בכדרכה דפטור מאי טעמא. (ש"ס): ג) לו פיקח נמצא נמתה. (ש"ס): ד) לו ס"מ אף זה אם כו'. (ש"ס): ה) כמעבה שבמצעיות לעתה. (ג"ליון): ו) תיכמת אחר נמתה. (ש"ס): ז) לו חד נמי אמרו קרי. (ש"ס): ח) ניכמות ליתא אלא בעדים. (ג"ליון): מגר' ס"מ: כ"ל ועי"ס עדים מכלל דרישא כרמות כ"ל ועד אחד: ט) ס"מ דקתני עד. (ש"ס): י) ליה דחייב. (ש"ס): יא) בתרי תרי ולון. (ש"ס): יב) דחייב כגומר. (ש"ס): יג) כלכרה דחייב כבדרכה. (ש"ס): יד) ביבמות בהבא על יבמתו. (ג"ליון): טו) כיקן. ס"ל עם קמייתא דגומר כמערה קודם כדרכה ושלא כדרכה. (ש"ס): טו) גוזמ אם מתכוין לאשתו ונמצאת שפחה סברי. (ש"ס): יז) דפטור לגמרי אף מחטאת לתמוס הוא. (ש"ס): יח) אומר אכל [מיכת לו נמתקן]. (ש"ס), וכגליון מתוכ: כ"ל לא: יט) דמייתי שהעידו אימסה. (ש"ס): כ) שותק ס"ל דשתיקה כהודאה דמיא דאי הוי מכחיש ליה אז אפי' אמר כי נוקן מסמע בהמשכה רבנן. (ש"ס): כא) לוי כ"ל שאחר. (ג"ליון): כב) כגון הא לא הוויא אותה שאמרה לא אכל הוי מחייב על אותה שאמרה שאכל ובשתיקתו מכגן. (ש"ס): כג) כדאמרי' בפ' האומר. (ש"ס): כד) מהימנא לך דלאו גזלנא. (ש"ס): כה) לפקה מנשמא הא אי הוי גזלן לא הוה אמר זיל אפקה ותע"ג דסבר דשתק אלמא. (ש"ס): כו) הוה בהסות. (ש"ס): כז) כ"ל דמר שמואל. (ג"ליון): כח) פטור אפיגולן ונותר נמי קאי ות"ש. (ש"ס): כט) אלא בטומאת ידים. (ש"ס): ל) דהתם מיירי לענין. (ש"ס): לא) מכחיש להו מני ר"מ. (ש"ס):

הגהות הב"ח

(א) במשנה רבי מאיר מחייב וחכמים פוטרין אמר ר"מ: (ב) שם אלא על שתיקה דתניין: (ג) שם לא אכלתי פטור דעמה דמתחיל: (ד) שם שמעת מינה (הא קמ"ל) תפ"מ וע"ג ג' כ"ש הכי קאמר סיפא: (ה) רש"י ד"ה נמצא כו' פטור כמו שאינו מתכוין: (ו) תוס' ד"ה עד אומר אכל וכו' דאי מה אמר זה כו הא אמר עולא כל מקום:

שיטה מקובצת

פרק ג עד אומר אכל ועד אומר לא אכל. ע"כ בדשתק איריר דאי בדמכחיש ליה פטור לגמרי ואפ"ה כי ליכא אחר חייב וכ"ש תרי. (תוס' אחרונה): **שנים אומרים אכל והוא אומר לא אכלתי פטור.** בקצת ס"א לא כתוב פטור אלא ר"מ מחייב וכן עיקר דגרסא דפטור לא יתכן רק לאיכא דאמרי אבל לליטנא קמא מפרש תלמודא הא קמ"ל כו' אי אפשר לפרש אותו וכן משמע בריש"י ז"ל שאינו גורס פטור כנ"ל (הוא דברי הגאון ר' בצלאל אשכנזי): **אלא דקא מכחיש** ליה ומני ר"מ. וליכא למימר דאמר אינו יודע דפשוט דגבי שנים אינו יודע

לגבי מיתה דאע"ג דמכחיש הוא: **אמרו** לו. לא אלא פטור הוא שזה שהוא אומר לא אכלתי אינו מכחישן שאם ירצה יאמר לא אכלתי שוגג אלא מדיד ומדיד פטור מקרבן ומתוך שיכול לומר כן כשאמר לא אכלתי פטור: **אבל** שתיק משתוק לחד מיחייב קרבן וב"ש כו' שתיק לחרי דמיחייב קרבן והאי מצעיבתא מצינן למידק ולא איצטריך למיפר רישא: **אלא דקא מכחיש** ליה. ברישא דאמר הכי מביא חטאת ומני **ר' מאיר היא דאמר הכחשת** כו': **אבל** ל**רבנן פטור.** היינו סיפא: אין הכי נמי אלא **דא** קס"ל רישא כי קא מכחיש לחדן דדבר זה היינו **מחלוקת ר' מאיר ורבנן** בסיפא. וקי"ל דאמ' בחד קאמר, **ובאי דאמרי** לה. **נשאת שלא ברשות** ב"ד שלא הוצרכה לטול רשות מב"ד בפני שניסת על פי עדים ברם **מתרתת** לאחוד לו דאינו דומה לבעלת לרגון דאסורה לבעלה אלא הוא כי בבעלת באונס דמאי הוה לה למידק הו מאחר שאמרו לה ב' עדים מת בעלין: **מכלל דרישא** דקתני תנא מזה ומזה כגון דנשאת **ברשות** שלא הוה לה אלא עד אחד והוצרכה לישול רשות מב"ד לישא ואאמאי אסורה לבעלה דהויא כי נבעלת ברצון לאחר דהוה לה דלא הנישא אלא ע"פ שנים **אלא** האי ואמרו לה דרישא עד אחד הוא: **סוף סוף מאי** קס"ל רישא הא **מצעיבתא שמעון מינה:** [5] **עולם דלא קא מכחיש ליה**[6]. כדקתני במצעיבתא פטור: **דת"ר או הודע אליו המאתו.** והיה יכול לומר או הודע לו שהודיעוהו אחרים מאי הודע אליו שצריך שתהא הודעה אליו כלומר שצריך שיזכר אליו כשיזכירוהו אבל אם מכחישן פטור: ואמרינן התם בספיבא יכול **אפילו** אין מכחישן אלא שותק כשיאמר לו עד אחד אבל יהא פטור ת"ל **או הודע אליו** מכל מקום בין בעד אחד בין ע"פ קרוב בין ע"פ אשה ואינו מכחישן חייב:

ו) נגלה דל"ל וכסי קתני אמרו לו וכו' כד"ל דמתניה אבל מכחיש ליה קתני כמצעיבתא פטור. [מגיה כוילנא]

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

אדם נאמן על עצמו. כדברים שיש בהם כפרה לא מיימנע לאיתויי חטאת להתכפר נגד קונו: **מיגו דאי בעי כו'.** אם היה רוצה לשקר יכול לומר מזיד הייתי ומה שאמרתי לא אכלתי לא אכלתי שוגג אלא מזיד: **לעומתה.** כגון אמרו לו נטמאת ומיד בחת לתמקדש[יג] : **עומתה ישנה.** אתמול נטמאת והיום נכנסת: **עומתה הדשה.** ליכא משום מיגו דטבלתי ליכא למימר דהתמרו לו בשעת עומתה נכנסת ואי נמי טבלת לא הערב שמשך וטבול יום הנכנס למקדש בשוגג חייב חטאת כדאמר במנחות בהקומץ רבה (דף מ:) מחוסר כיפורים שנכנס למקדש חייב חטאת ואין לריך לומר טבול יום וליכא למימר נמי (מ) מזיד יד) דבעי' דליתרת דיבוריה ואי הוה אמר לה לא נכנסתי הוה מתרץ דיבוריה לא נכנסתי שוגג אלא מזיד לא אכל היון ואמר לה לאי ה"נ. (ר"ש) בטומאתי יא) אלא שנכנסתי. (ש"ס) ומכחישן ל"ר מאיר ק"ו אם. (ש"ס) יב) למקדש הוא אומר לא נטמאתי. (ש"ס) יג) מזיד הייתי לבעי. (ש"ס) עון) מזיד הואיל דיקתא מקדש הוא שוגג. (ש"ס) עז) נכנסתי פטור שאדם נאמן עייי עצמו. (ש"ס) יח) בטומאה בטביאת מקדש כגון היכא דאמרי לו נטמאת ונכנסת למקדש טמא והוא אמר ודאי נכנסתי אך לא נטמאתי. (ש"ס) יט) מזיד טומאה ישנה נמי מתרץ דיבורא אבל נמי לא נטמאתי בטומאה חדשה לליכא למימר לא נטמאתי שוגג לא מזיד לר' יהודה ואיפשיטא בעיין. (ש"ס) יט) לא נטמאתי שוגג אלא מזיד. (ר"ש"ש). כ) מזיד ואחרוני מדרו ליה בחדשה. (ש"ס) כא) לעולם בטומאה ישנה ולליכא. (ש"ס) כב) הגוף ונתחייבת חטאת. ס"א קרבן טומאה. (ש"ס) כג) בטומאה וכי הדר. (ש"ס) כד) בטומאה שטבלתי לא נמתר. (ש"ס) כה) ומנגיעה דליכא קרבן לא מכחיש לה ובאיסורא אקמא קאי אחרת בטומאת מגע ומש"ה אין נאמן בטומאה הס"ל. (ש"ס) כו) מקדש ס"ל דקי נגע בטהרות לא מזדו ליה. (ש"ס) כז) טע' דפו"ר: לא מזדו ליה בטומאה ולא נגע בטהרות, והד"ל, ואתלופי גיתפלת הגיה, ולא יגע בטהרות [ע"י"ש ביאורון וכן הגיה הכ"מ, ופלוגן אחר כתב בתל"ג לגיה בלשון לפעיר [וכ"ה גי' כרה"ן], שתיבת בטומאה היא תחילת דיבור בס"ע ובתקיון וגנב בטהרות [ע"י"ש]: כט) תיבת אי מתקן. (ש"ס): ל) כדאמרי בב' הארש מקדש גבי הכא [ותיבת הכא נמתקן]. (ש"ס): לא) כתקומין וכמעילה הגיהה: הכא לי מ' הכתוב אי מן הלטוקמא והביא לו אפ"ע שאמר וכו': לב) בהתחם מוכה ליה דדברים שבלב אינם דברים ופרק. (ר"ש"ש): לג) מהיגון האדרבה מתקין. (ש"ס): ומגליון מתוכ: דאימור: לד) היום כלומר שאמר לא אכלתי. (ש"ס): לה) לא מזדו פי' דפטור. דפו"ר: לו) והוא אומר לא. (ש"ס): לז) בתלכים ובביאת מקדש מזדו. (ש"ס): לח) מעשם דמתקן דיבוריה. (ש"ס): לט) שעמיהה מפוס. (ש"ס): מ) דאמלוט לר' יהודה. בטומאה לא. (ש"ס): מא) דר"ל לא אכלתי והיה משיב כראוי על טענת העדים אבל השתא שלא השיב רק על טומאה לכך לא מצינן למתריר דאמר' אמרינן שר"ל לא עמדתי בטומאתי אלא טבלתי תחלה ככר אתמכים. (ש"ס): מב) דיבוריה קמת. (ש"ס):

אלא לאו בחד וקתני כי אין מכחישין מהימן שמע מינה: א"ר מאיר קל וחומר כו': איבעיא להו ג) מ"ט דרבנן ב) משום דאדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש או דלמא משום דאמרינן אמיגו דאי בעי אמר מזיד הייתי: פטור כי אמר נמי לא אכלתי מהימן ופטור ומאי נפקא מינה למיפשט מינה לטומאה דאי אמרת טעמייהו דרבנן משום דאדם נאמן על עצמו יותר ממאה ג) איש ל"ש טומאה חדשה ול"ש טומאה ישנה ואי אמרת ד) טעמיהון דרבנן משום דאמר מיגו היא (ה) ה) פטרי ליה רבנן בטומאה ישנה אבל בטומאה חדשה מחייב מ"ט טומאה ישנה מיגו דאי בעי אמר טבלתי פטור כי אמר נמי לא נטמאתי פטור דאיכא למימר מאי לא נטמאתי דקאמר לא עמדתי בטומאתי אלא טבלתי אבל בטומאה חדשה מחייב מ"ט דכי אמר נמי טבלתי מחייב דאמרו ליה עדים השתא נטמאת ו) מאי ת"ש ז) אמר לו עד אחד נטמאת והוא אומר לא נטמאתי פטור יכול אפילו שנים א"ר מאיר ק"ו אם הביאוהו שנים ז) למיתה חמורה לא יביאוהו לידי קרבן הקל וחכ"א אדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש ש"מ טעמייהו דרבנן משום ח) דאמרי אדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש א"ר אמי לעולם ט) טעמא דרבנן ב משום דאמרינן מיגו והכי קתני מתוך שאם רצה לומר לא עמדתי בטומאתי פטור הילכך אדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש אי הכי היינו חלב מהו דתימא (ו) אכלתי חלב קמתריץ דבוריה לא אכלתי שוגג אלא מזיד אבל נטמאת והוא אומר לא נטמאתי אימא לא קמתריץ ז) דבוריה קמ"ל הכא נמי לא עמדתי בטומאתי יא) אבל טבלתי ת"ש ז והתודה מודה (ז) בדברים חייב אין מודה בדברים פטור א"ל עד אחד נטמאת והוא אומר לא נטמאתי פטור יכול אפילו שנים יב) מכחישין א"ר מאיר אם הביאוהו שנים לידי מיתה חמורה לא יביאוהו לידי קרבן הקל ר' יהודה אומר נאמן אדם על עצמו יותר ממאה איש ומודים חכמים לר"י בחלבין ג) ובביאת מקדש אבל בטומאה לא מודו לי' במאי עסקינן אילימא

אלא לאו בחד וקתני כי אין מכחישין מהימן וה"ל ע"כ שאמר מיני יודע דאי אמר בהדיא לא אכלתי פטיטה דפטור דעד אחד מיגו קם רק לשנועה בדפרישת בתמתיתין: **או** דלמא טעמייהו דרבנן משום מיגו דאי בעי אמר מזיד הייתי וכו'. משמע לפוס דייטעת שהוא נאמן מטעם מיגו שיכול לומר מזיד כו) (אני) הייתי וקשה שהרי מיגו במקום עדים הוא דיש עדים שאכל והוא אומר לא אכלתי וא"כ (ו) מהימנא ליה במקום עדים מכח מיגו ואמרינן בב"מ (דף פא:): מיגו במקום עדים לא אמרינן דגי הסיח דלא מזיל בחורבא דהכר פקוד זיל בחורבא דרבא ומו אין זה מיגו דלא משוי מיגו בעדים דשיעת ג) וגבי הסיח הבא מן המלון והבית לו מן הדלוקמתא (ח) (והבית לו) מע"פ שאומר בעל הבית לא היה בלבי מזה אלא מזה דבריהם שבלב אינן דבריהם והתם מוכח ליה ופרין ולמא למיפטר דפשיה מקרבן קאמר ומשני דא"כ הוה אמר מזיד הייתי והא לא אמר לא אמר לא אמר